

การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิต ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม

A Development of a Knowledge Management Model of Supervision of Practicum Students in Early Childhood Education, Faculty of Education, Mahasarakham University

ศรียกฤษดิ์ รังษีบรรณกุล¹
Srikunyarphat Rangriborwornkul¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) อาจารย์นิเทศ ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 4 ท่าน 2) นิสิตชั้น ปีที่ 5 สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังปฏิบัติงานสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตจังหวัดมหาสารคาม ขอนแก่น และร้อยเอ็ดในภาคเรียนที่ 1 และ 2/ 2557 จำนวน 33 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจผลการนิเทศนิสิต ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิต ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูสาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบ และ ขั้นที่ 3 สรุปผล 2) ข้อมูลจากแบบสำรวจผลการ จัดการความรู้ในการนิเทศแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การปฏิบัติที่เหมาะสม และการปฏิบัติที่ต้องปรับปรุง

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The purpose of this study was to develop a model of knowledge management of supervision of practicum students in early childhood education. The target groups were 1) four supervisors in Early Childhood Education program, faculty of Education, Mahasarakham University and 2) thirty-three fifth-year practicum students in early childhood education practicing in professional experience at schools which located in Mahasarakham, Khonkaen, and Roi-Et provinces. The research tool was a survey form of supervision of practicum students. Content analysis was used.

The research findings showed that 1) a development of the knowledge management model of supervision of practicum students in early childhood education contained 3 phases: phase I – studying need assessment, phase II – developing a model and phase III – conclusion and 2) data from the survey form of knowledge management of supervision categorized into two aspects, namely, appropriate practices and inappropriate practices.

Keywords: Knowledge management, practicum students, supervision, early childhood education

บทนำ

คุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูไว้ โดยระบุเกี่ยวกับมาตรฐานบัณฑิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การปฏิบัติตน และการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการมีบทบาทเพื่อร่วมกันผลิตบัณฑิตเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานบัณฑิตดังที่ได้กล่าวมา อาจารย์นิเทศก็นับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาบัณฑิตให้ถึงเกณฑ์มาตรฐานตามที่คุรุสภา ได้กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้คุรุสภาจึงได้กำหนดมาตรฐานด้านคุณสมบัติอาจารย์นิเทศไว้ 3 ประการ ดังนี้ 1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ 2) มีทักษะการนิเทศโดยมีประสบการณ์ในการนิเทศไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือ มีประสบการณ์ในการสอน 3 ปี 3) มี

คุณลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดี (คณะกรรมการคุรุสภาคณบดีประธานสภาและพัฒนาศึกษา, 2557: 7, 13) ซึ่งอาจารย์นิเทศก็เป็นผู้มีบทบาทส่งเสริมและพัฒนาความรู้และการปฏิบัติการสอนของนิสิตชั้นปีที่ 5 ในช่วงที่ออกพื้นที่เพื่อฝึกนิเทศ นอกจากนี้อาจารย์นิเทศยังมีบทบาทในการแนะนำการปฏิบัติตนให้นิสิต อยู่ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานมาเรียน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้นิสิตได้พัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูทั้งในและนอกสถาบัน จะเห็นได้ว่าอาจารย์นิเทศก็นับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภาได้กำหนด

รูปแบบการนิเทศโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ 1) การนิเทศเป็นรายบุคคล และ 2) การนิเทศเป็นกลุ่ม (สันต์ ธรรมบำรุง,

2526: 89-90) ลักษณะโดยทั่วไปของการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ผ่านมามีดำเนินการนิเทศเป็นรายบุคคลโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและพูดคุยกับครูที่เลี้ยงประจำชั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับนิสิตที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การดำเนินงานนิเทศลักษณะดังกล่าวได้เริ่มจากการออกนิเทศ ปี 5 รุ่นแรกคือ พ.ศ. 2551 จนกระทั่งถึงปัจจุบันทางอาจารย์นิเทศก์ยังคงแยกสายนิเทศและดำเนินการในลักษณะเดิมทำให้การนิเทศนิสิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่ผ่านมายังไม่มีการรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศทั้งหมดทุกสาย ผลการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์แต่ละสายได้รับการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนกันเพียงบางประเด็นเท่านั้นและเป็นการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการตามแต่โอกาสที่ได้พบปะ ส่งผลให้อาจารย์นิเทศแต่ละสายไม่ได้ทราบข้อมูลรายละเอียดผลการนิเทศทั้งหมด นอกจากนี้ปัญหาสำคัญที่อาจารย์นิเทศก์แต่ละสายพบนั้นคือ การปฏิบัติที่ยังต้องปรับปรุงของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งการปฏิบัติที่ยังต้องปรับปรุงดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไข อย่างไรก็ตามในรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรการศึกษาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เรียนมาแล้วตลอดระยะเวลา 4 ปีก่อนจะได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนในชั้นปีที่ 5 นั้นได้เตรียมนิสิตให้พร้อมเพื่อออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาระดับปฐมวัยเป็นระยะเวลา 1 ปีในชั้นปีที่ 5 แล้วก็ตาม แต่ปัญหาที่อาจารย์นิเทศก์แต่ละสายชั้นได้พบทำให้ต้องตระหนักมากขึ้นว่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไรได้บ้าง เพราะปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงการขาดสมรรถนะสำคัญสำหรับครูปฐมวัยที่จำเป็นต้องหาแนวทางส่งเสริมเพื่อให้สอดคล้องกับของบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ และถือเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเป็นครูปฐมวัย แนวทาง

หนึ่งที่น่าสนใจนั้นคือการจัดการความรู้จากการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์แต่ละสายซึ่งแต่ละท่านต่างมีทักษะและความชำนาญรวมถึงเทคนิคการนิเทศที่แตกต่างกันไปเฉพาะตัว เนื่องจากลักษณะดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อการจัดการข้อมูลความรู้ที่สำคัญของสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่ทั้งนี้การจัดการข้อมูลความรู้ที่มีประสิทธิภาพย่อมต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันข้อมูล (Sallis & Jones, 2002: 7) ด้วยเหตุนี้การได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการข้อมูลในการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ในทุกสายนิเทศน่าจะเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ให้มีความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของตนเองให้เกิดสมรรถนะระดับมืออาชีพต่อไป หนึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้สามารถสะท้อนภาพแนวโน้มคุณภาพของครูปฐมวัยในอนาคตได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการได้พัฒนารูปแบบการจัดการข้อมูลจากการนิเทศนับได้ว่าจะทำให้เกิดประโยชน์ในการนำมาใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้เป็นอย่างดี จากความสำคัญดังกล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาแบบในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

1. อาจารย์นิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 4 ท่าน

2. นิสิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 5 ที่ลงทะเบียนรายวิชา 0506509 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 และ 0506510 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสำรวจผลการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ขั้นตอนการวิจัย

การชี้แจงอาจารย์นิเทศก์

1. แจงข้อมูลและชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิจัยให้อาจารย์นิเทศก์ แต่ละสายนิเทศรับทราบ

2. ขออนุญาตใช้ข้อมูลจากการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์แต่ละสาย

3. ขออนุญาตสอบถามอาจารย์นิเทศก์เพิ่มเติมในกรณีที่มีข้อแนะนำจากการนิเทศที่เป็นลายลักษณ์อักษรของอาจารย์นิเทศก์ยังมีความไม่ชัดเจนในการจัดบันทึกข้อนิเทศ

การประชุมนิสิตที่เข้าร่วมโครงการวิจัย

1. นัดหมายนิสิตที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อชี้แจงรายละเอียดการปฏิบัติในการ เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ ในวันศุกร์ที่ 9 มกราคม 2558 โดยสาระของการชี้แจงครอบคลุมประเด็นดังนี้ 1) ผลการนิเทศภาคเรียนที่ 1 และ 2 2) แผนการจัดประสบการณ์ที่ตรงกับวันนิเทศ และ 3) แบบสำรวจผลการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. จัดประชุมนิสิตชั้นปีที่ 5 ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 33 คน โดยจัดประชุมติดตาม

ความคืบหน้าของการส่งหลักฐานต่าง ๆ ตามข้อ 3.1 ในทุกวันศุกร์ที่ 16, 23, 30 มกราคม 2558 และศุกร์ที่ 6, 13, 20 และ 27 กุมภาพันธ์ 2558 ซึ่งตรงกับวันที่นิสิตต้องกลับเข้ามาพบอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์นิเทศก์ที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยมีการติดตามความคืบหน้าของการกรอกข้อมูลลงในแบบสำรวจผลการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. ตรวจสอบการส่งข้อมูลกลับคืนในทุกวันศุกร์ของเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2558 โดยให้นิสิตส่งหลักฐานต่าง ๆ โดยตรงกับผู้วิจัย

4. กำหนดวันสุดท้ายของการส่งหลักฐานต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลกลับคืนมาภายในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2558 ซึ่งก็ได้รับข้อมูลกลับคืน 100%

การพัฒนาารูปแบบ

การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ภาพประกอบ 1) มีกระบวนการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 สรุปภาพรวมลักษณะการดำเนินการของอาจารย์นิเทศก์แต่ละสายนิเทศที่ต้องทำงานร่วมกันกับครูพี่เลี้ยงที่โรงเรียนแต่ละแห่งที่ออกนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน) ของอาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. พัฒนาการูปแบบ

2.1 ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารเกี่ยวกับการจัดการความรู้และการนิเทศ

2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

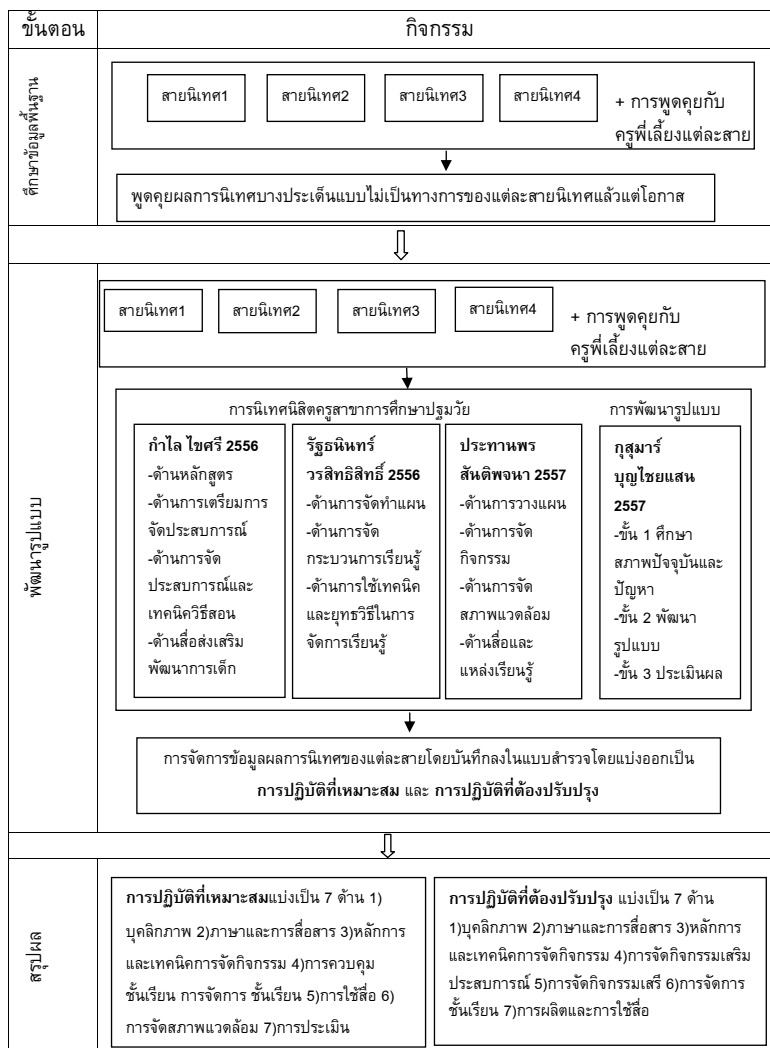
2.3 สังเคราะห์และวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.4 นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.5 พัฒนาแบบสำรวจผลการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. สรุปผล

3.1 สรุปผลที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาพที่ 1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบ และขั้นที่ 3 สรุปผล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลผลการนิเทศพบว่า การปฏิบัติของนิสิตที่เหมาะสม มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) บุคลิกภาพ 2) ภาษาและการสื่อสาร 3) หลักการและเทคนิคการจัดกิจกรรม 4) การควบคุมชั้นเรียน การจัดการชั้นเรียน 5) การใช้สื่อ 6) การจัดสภาพแวดล้อม และ 7) การประเมิน โดยมีรายละเอียดดังภาพตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับการปฏิบัติของนิสิตที่เหมาะสม

ด้านการปฏิบัติ	พฤติกรรมปฏิบัติ
1) บุคลิกภาพ	ยิ้มแย้มแจ่มใส/ ควบคุมอารมณ์ได้ค่อนข้างดี ไม่ตื่นเต้น ไม่ประหม่า/ มีท่าทีผ่อนคลาย/ เป็นธรรมชาติ/ มั่นใจ/ ใจเย็น/ มีไหวพริบจัดการปัญหาได้ไว
2) ภาษาและการสื่อสาร	เสียงดังฟังชัด/ มีจังหวะลีลาใช้เสียงสูง-ต่ำ/ ออกเสียงคำควบกล้ำชัดเจนถูกต้อง/ ใช้น้ำเสียงดึงดูดความสนใจ/ พูจาชัดเจน/ ใช้ภาษาง่าย ๆ เหมาะกับวัยของเด็ก เด็กเข้าใจได้/ น้ำเสียงไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง/ ถามคำถามปลายเปิด/ เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมถาม-ตอบ/ เชื่อมโยงเพื่อให้เด็กตอบ/ ค่อย ๆ ไขคำตอบเพื่อกระตุ้นให้เด็ก ได้คิด/ ตอบคำถามเด็ก ๆ ได้ดี
3) หลักการและเทคนิคการจัดกิจกรรม	3.1 ภาพรวมของการจัดกิจกรรม/จัดมุม/เทคนิคการสอน: มีระบบการจัดที่ดี/ มีรูปแบบการเข้ามุน่าสนใจ/ น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจจากเด็ก ๆ ได้ดี/ จัดได้หลากหลาย/ จัดได้เหมาะกับวัยของเด็ก ๆ ในห้องเรียน/ ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย เช่น เน้นความสงบขณะเวียนเทียนในห้องเรียน/ เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ มีส่วนร่วม/ ดึงดูดความสนใจ เช่น ค่อย ๆ เปิดภาพทีละนิด เพื่อให้เด็กสนใจอยากรู้/ แสดงบทบาทสมมติเป็นคุณยายชายเฒ่า ช่วยทำให้เด็ก ๆ ตื่นเต้นสนุกสนาน/ เล่นิทานไปวาดภาพไป/ บูรณาการกิจกรรมกับเนื้อหา เช่น นับจำนวนแทรกในกิจกรรม/ ส่งเสริม การรู้หนังสือขั้นต้น/ ส่งเสริมระเบียบวินัยแทรกไปขณะสอน
3) หลักการและเทคนิคการจัดกิจกรรม	3.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หรือ กิจกรรมวงกลม: ทบทวนเนื้อหาเดิมให้เด็กก่อนเริ่มเนื้อหาใหม่/ เด็กมีส่วนร่วม/ คัดสรรนิทานที่เกี่ยวข้องได้เหมาะสมเนื้อหาตรงกับเรื่องที่สอน/ ดึงดูดความสนใจจากเด็ก/ สรุปเนื้อหาได้ตรงและครอบคลุม/ สอนเนื้อหาได้ถูกต้องแม่นยำ/ รับฟังและส่งเสริมให้เด็กอ่านคำศัพท์ได้ภาพที่นำมาใช้เป็นสื่อ การสอน/ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน/ จัดกิจกรรมใกล้ชิดเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก/ ลำดับกิจกรรมชั้นนำ ชั้นสอน และขั้นสรุปได้ต่อเนื่องดี/ เปิดโอกาสให้เด็กออกมาทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน เล่าประสบการณ์ต่าง ๆ / ร้องเพลง และทำท่าประกอบหลากหลาย แต่งเพลงเอง/ ชื่นนำให้เด็กได้เคลื่อนไหวโดยใช้โยคะ/ ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับการปฏิบัติของนิสิตที่เหมาะสม (ต่อ)

ด้านการปฏิบัติ	พฤติกรรมปฏิบัติ
3) หลักการและเทคนิคการจัดกิจกรรม	3.3 กิจกรรมเสรี หรือ กิจกรรมตามมุม: สรุปมุมจากผลงานที่เด็ก ๆ ได้ทำผนวกกับเนื้อหาที่สอน/ สื่อมีความหลากหลายและน่าสนใจ/ กิจกรรมมีความน่าสนใจแปลกใหม่ไม่น่าเบื่อ เด็กกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม/ อธิบายได้กระชับชัดเจน/ จัดระบบเข้ามุมได้ดี เช่น จับสลาก/ จัดระบบเปลี่ยนมุมได้ดี เช่น ใช้เพลง เครื่องเคาะ เปลี่ยนไม้ไอศกรีม ใช้ไม้หนีบ/ มีระบบแนะนำมุมดี/ พยายามกระตุ้นให้เด็กเข้ามุมหลากหลาย/ จัดได้สอดคล้องกับเรื่องที่สอน/ มีข้อตกลงที่ชัดเจน/ ส่งเสริมให้เด็กเก็บสื่อให้เรียบร้อย/ เตินครุฑณะเด็กทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง/ ตั้งชื่อมุมได้น่าสนใจช่วยสื่อความหมายได้ชัดเจนว่ามุมนี้คืออะไรและให้ทำอะไร/ เผื่อเวลาให้เด็กได้เก็บของเพื่อเตรียมตัวเข้ามุมต่อไป ช่วยให้เด็กไม่ต้องรีบจนเกินไป/ ครูและเด็กทบทวนกติกาก่อนเข้ามุม/ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงผลงานและถ่ายทอดเรื่องราว/ จัดให้มีภาชนะใส่อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ เช่น ตะกร้า ฝากล่อง/ ให้เด็กช่วยเก็บอุปกรณ์และโต๊ะหลังจากหมดเวลากิจกรรมตามมุม/ ใช้สื่อบอกมุมกับสื่อโทนเดียวกันช่วยให้เด็กเข้าใจง่าย ป้ายบอกมุมมีตัวเลขและสีชัดเจน/ ใช้ผ้าคลุมสื่อไว้ก่อน/ จัดให้มีมุมสำรองเพื่อรองรับเด็กที่เล่นมุมเสร็จเร็ว/ ใช้เพลงให้สัญญาณรวมเด็กในช่วงท้าย
4) การควบคุมชั้นเรียน การจัดการชั้นเรียน	มีจังหวะเก็บเด็กที่เหมาะสมกับสถานการณ์/ ใช้เทคนิคหลากหลาย/ เสริมแรงทางบวกเพื่อปรับพฤติกรรมเด็กให้พึงประสงค์/ จัดระบบการให้เด็กมีส่วนร่วมตอบคำถาม โดยให้เด็กยกมือและไหว้ครูเรียกชื่อก่อนค่อยตอบ/ จัดที่นั่งปรับตำแหน่งการนั่งเป็นรูปตัว U เพื่อให้เด็กมองเห็นได้ชัดเจนก่อนจะอธิบายมุม
5) การใช้สื่อ	เน้นสื่อภาพที่เด็กเข้าใจและขนาดภาพใหญ่มองเห็นได้ชัดเจน/ สอดคล้องกับเรื่อง ที่สอน/ ใช้สื่อของจริง เช่น แพนที่ ผลไม้ ต้นไม้/ ใช้สื่อหลากหลาย เช่น หุ่นมือ เพลง นิทาน/ สื่อมีประโยชน์ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก/ นำวัสดุเหลือใช้มาผลิตสื่อ
6) การจัดสภาพแวดล้อม	สอดคล้องกับหน่วย เรื่องที่สอน/ มีความพยายามจัดพื้นที่ห้องให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมของเด็กตามจำนวนที่มีในห้องเรียน
7) การประเมิน	ใช้การประเมินหลากหลายวิธี เช่น จัดบันทึกคำพูดบอกเล่าของเด็กเกี่ยวกับผลงาน

การปฏิบัติของนิสิตที่ต้องปรับปรุง มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) บุคลิกภาพ 2) ภาษาและการสื่อสาร 3) หลักการและเทคนิคการจัดกิจกรรม 4) การจัด

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 5) การจัดกิจกรรมเสรี 6) การจัดการชั้นเรียน 7) การผลิตและการใช้สื่อ ดังสรุปในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุประยะเต็มการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ยังต้องปรับปรุง

ด้านการปฏิบัติ	พฤติกรรมที่แสดงออก
1) บุคลิกภาพ	สีหน้าเคร่งเครียด/ ไม่ค่อยยิ้มแย้ม/ ลักษณะท่าทางการยืนและนั่งค้ำเด็ก
2) ภาษาและ การสื่อสาร	พูดเชิงลบ/ ใช้ภาษาระดับผู้ใหญ่ ใช้ศัพท์เทคนิคขณะอธิบายเนื้อหา พูดเยิ่นเย้อเกินเวลา/ บางครั้งพูดไม่มีหางเสียง (คะ/คะ) / พูดภาษาไทยไม่ค่อยชัดเจน/ ถามคำถามปลายเปิด/ การใช้น้ำเสียงและจังหวะพูดเร็ว/ การใช้ระดับเสียงของครูค่อนข้างดัง/เบาเกินไป
3) หลักการและเทคนิคการจัดการ กิจกรรม	ยังใช้การอธิบายยืดยาวโดยครูและเด็ก ๆ นั่งฟัง/ ขาดการสรุปเนื้อหาและกิจกรรม/ สอนเกินช่วงเวลา/ ยังขาดความหลากหลายของกิจกรรมและการประเมินผล
4) การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์	กิจกรรมชั้นนำ ชั้นสอน และชั้นสรุปยังไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย/ ยังใช้การพูดอธิบายคล้ายการบรรยายในการเรียนระดับอุดมศึกษา ซึ่งสังเกตว่าเด็ก ๆ เริ่มเบื่อและไม่ฟัง
5) การจัดกิจกรรมเสรี	ช่วงก่อนเข้ามุม ช่วงเข้ามุม และช่วงสรุปยังไม่เป็นระบบระเบียบเท่าที่ควร/ สื่อและกิจกรรมใหม่ไม่หลากหลาย/ ขาดการกระตุ้นหรือกำกับเด็กในการเก็บของสื่อเมื่อเลิกเล่นแต่ละมุม
6) การจัดการ ชั้นเรียน	อธิบายเกี่ยวกับข้อตกลง ระเบียบวินัยและจัดระบบยังไม่ชัดเจน ขาดทักษะการจัดการพื้นที่ และใช้เทคนิคการเก็บเด็กในเวลาที่ไมเหมาะสม เช่น เก็บบ่อยเกินความจำเป็น เก็บซ้ำเกินไปทำให้จัดการชั้นเรียนลำบากมากขึ้น
7) การผลิตและ การใช้สื่อ	จัดเตรียมสื่อไม่ค่อยพร้อม การจัดวางสื่อยังเป็นอุปสรรคในการหยิบใช้ และวางสื่อกระจัดกระจายบนพื้นทำให้เด็กเสียสมาธิได้ง่าย การผลิตสื่อ (ขนาดตัวอักษรยังเล็กเกินไป) การใช้สื่อไม่คุ้มค่าขาดการตรวจสอบความถูกต้องของสื่อบางชนิด เช่น สะกดคำศัพท์ไม่ถูกต้อง

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีขั้นตอนการพัฒนา 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบ และ 3) สรุปผล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การปฏิบัติที่เหมาะสม และ 2) การปฏิบัติที่ยังต้องปรับปรุง ซึ่งทำให้ได้ภาพรวมของ

การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ทุกสายของสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่เกี่ยวข้องไม่เพียงแค่มหาวิทยาลัยนิเทศก์เท่านั้นแต่ยังรวมถึงบทบาทผู้สอนและผู้รับผิดชอบหลักสูตรอีกด้วย ทั้งนี้การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ดังกล่าวส่งผลในเชิงบวกต่อการดำเนินงานและมีกระบวนการพัฒนารูปแบบที่สอดคล้องกับกุสุมาลย์ บุญไชยแสน (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต

1 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 12) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 3) ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 การวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการความรู้ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ และ ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินรูปแบบ และยังสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้จากงานวิจัยของชานาญ ทุมทума (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) การออกแบบและตรวจสอบรูปแบบ และ 3) การนำรูปแบบไปใช้และการประเมินผลการใช้รูปแบบ

นอกจากนี้ผลจากการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ได้สะท้อนถึงประสิทธิภาพ ที่ดีจากการนำไปใช้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การ

พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียนบ้านพระบาทนาหงส์ จังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินงานการจัดการความรู้ด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการโรงเรียนบ้านพระบาทนาหงส์ได้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีด้านการดำเนินการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ และแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วมมาเป็นกรอบแนวคิดตั้งต้นของรูปแบบการจัดการความรู้ พบว่า รูปแบบ การจัดการความรู้ด้านวิชาการมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และมีความสอดคล้องระหว่างรูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการกับแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อยู่ใน ระดับมากทั้ง 3 องค์ประกอบ 2) ผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการโรงเรียนบ้านพระบาทนาหงส์ พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียนบ้านพระบาทนาหงส์ มีความเหมาะสมกับบริบท และสภาพแวดล้อมของการวิจัย 3) การดำเนินการจัดการความรู้ด้านวิชาการให้มีความรู้ คือ นักจัดการความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ในลักษณะของการเรียนรู้จากการปฏิบัตินำไปปรับปรุงจนได้ผลงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ 4) ทีมผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม 5) ทีมผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจในการดำเนินตามรูปแบบการจัดการความรู้ ด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการพัฒนารูปแบบยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของเตือนใจรักษาพงศ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูป

แบบการจัดการความรู้เพื่อ การบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย กิจกรรมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการนิเทศการสอน 2) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์การ เทคโนโลยี โครงสร้าง และการวัดผล ประสิทธิภาพ จากการนำรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบริหาร คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่มุ่งจัดการความรู้งานวิชาการ (ครู KM ทีมงานวิชาการ) ในทุกขั้นตอน ผู้บริหารสนับสนุนแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้การใช้เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอน ครูนำการจัดการความรู้ไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และนักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการแลกเปลี่ยนความรู้ ในการทำงาน ผลการวิจัยของงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับธีระวัฒน์ เข็มแสง (2550) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบการจัดการความรู้ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจและความสำเร็จในการดำเนินการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ บุคลากรแต่ละคน มีความรู้ ความ

สามารถ ทักษะการทำงาน และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีการพัฒนาตนเองโดยการแสวงหาความรู้ด้านต่าง ๆ เป็นรายบุคคล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันน้อย มีการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบน้อย การจัดการสารสนเทศภายในหน่วยงานยังไม่เป็นระบบ ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการเผยแพร่ความรู้อย่างเป็นทางการ ภายหลังจากการพัฒนาแบบพบว่า 1) มีคณะกรรมการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่ นำกระบวนการจัดการความรู้สำคัญ 5 กิจกรรมไปใช้ คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ 2) ทุกกลุ่มปฏิบัติงานจัดการความรู้มีเว็บไซต์เฉพาะของกลุ่ม 3) ทุกกลุ่มปฏิบัติงานมีองค์ความรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน 4) มีศูนย์การจัดการความรู้ของเขตพื้นที่เพื่อใช้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ และข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนางานและบุคลากร บุคลากรทุกกลุ่มมีความพึงพอใจกระบวนการจัดการความรู้ระดับมาก และบุคลากรทุกกลุ่มมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการจัดการความรู้ประสบความสำเร็จระดับมาก

การปฏิบัติของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ยังต้องปรับปรุง จากผลวิจัย ที่พบจากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนานิสิตครูโดยใช้ข้อเสนอแนะจากการนิเทศนิสิต ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพบว่ามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของกำไล ไชศรี (2556) ซึ่งศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูปฐมวัย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมมีความต้องการการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการจัดประสบการณ์และเทคโนโลยีสอนมีความ

ต้องการมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านหลักสูตร มีความต้องการเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นมากที่สุด 2) ด้านการเตรียมการจัดประสบการณ์ มีความต้องการเรื่องการใช้จิตวิทยาพัฒนาการของเด็กในการจัดประสบการณ์มากที่สุด 3) ด้านการจัดประสบการณ์และเทคนิควิธีสอน มีความต้องการเรื่องการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการ ด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด 4) ด้านสื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีความต้องการเรื่องการผลิตสื่อการสอนอย่างง่าย ประหยัด และมีคุณภาพมากที่สุด และ 5) ด้านการประเมินพัฒนาการ มีความต้องการเรื่องการประเมินให้สอดคล้องและครอบคลุมกับพัฒนาการของเด็กทุกด้านมากที่สุด นอกจากนี้ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัฐมนตรี วรรณิทธิสิทธิ์ (2556) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม โดยผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์เห็นว่านิสิตมีปัญหา 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจารย์นิเทศก์มีวิธีการนิเทศโดยให้คำแนะนำการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง แนะนำและให้นิสิตดูตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการสอนกับเพื่อน 2) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ อาจารย์นิเทศก์มีวิธีการนิเทศโดยช่วยแก้ไขสิ่งที่นิสิตสอนผิดพลาด แนะนำและให้กำลังใจแก่นิสิต ช่วยเตรียมความพร้อมในการสอน หลังการสอนให้นิสิตประเมินผลการสอนของตนเอง จากนั้นอาจารย์นิเทศก์จึงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนและเสนอวิธีการให้นิสิตนำไปใช้ และใช้วิธีการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 3) ด้านการใช้เทคนิคและยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้ อาจารย์นิเทศก์มีวิธีการนิเทศโดยแนะนำวิธีการและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

ให้นิสิตฝึกซ้อมทบทวนขั้นตอนการสอน และร่วมกันประเมินผลหลังการสอนอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่นิสิตได้ไปปฏิบัติภาคสนามจริงในระยะเวลาที่ต่อเนื่อง 1 ปีนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถในทักษะหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กที่ต้องอาศัยความรู้และทักษะรอบด้านไม่ว่าจะเป็นการจัดสภาพแวดล้อม เทคนิคการจัดการชั้นเรียน รวมทั้งการผลิตสื่อ นิสิตจำเป็นต้องรู้ทุกศาสตร์ทางการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำมาประมวลและประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็ก ยิ่งไปกว่านั้นข้อค้นพบ จากงานวิจัยเรื่องนี้อย่างสอดคล้องกับผลการวิจัยของประทานพร สันติพจนาน (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและจัดลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 128 คน ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547 ถึงปีการศึกษา 2551 วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ ค่าที และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI modified) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยมีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถ

ในการจัดการเรียนการสอน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการวางแผน (2) ด้านการจัดกิจกรรม (3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และ (4) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 2) นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มีความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนในทุกด้าน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะในเรื่องการดูแลรักษา ลำดับที่ 2 คือ ด้านการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดการชั้นเรียนและการประเมิน ด้านการวางแผน โดยเฉพาะในเรื่องของการวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนดเนื้อหา ลำดับที่ 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู/อาจารย์นิเทศก์สาขาวิชาอื่น ๆ สามารถนำแบบสำรวจผลการนิเทศไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เห็น การปฏิบัติการฝึกสอนของ นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ละเอียดมากขึ้น

1.2 อาจารย์นิเทศก์สามารถเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบของแบบประเมินการนิเทศ นิสิตสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยข้อรายการบันทึกผลการนิเทศโดยระบุกรอบรายการเพิ่มเติมตามข้อแนะนำจากการนิเทศทั้งที่ปฏิบัติเหมาะสมและยังต้องปรับปรุงให้ครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน ช่วยให้มีความชัดเจนในการประเมินนิสิตฝึกสอนมากยิ่งขึ้น

1.3 บุคลากรทางการศึกษาสามารถประยุกต์แนวทางการจัดการความรู้ จากการนิเทศนิสิตครูไปใช้เพื่อพัฒนานิสิตที่เรียนสายวิชาชีพอื่น ๆ ได้

1.4 อาจารย์ประจำหลักสูตรสามารถปรับปรุงหลักสูตรเมื่อถึงวงรอบหรือเป็นการปรับปรุงเล็กน้อยโดยนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยในลักษณะของผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุง

1.5 อาจารย์ผู้รับผิดชอบสอนรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถเชื่อมโยงสาระสำคัญจากหลักสูตรปรับปรุงที่อาศัยฐานข้อมูลงานวิจัยจากการนิเทศเพื่อนำไปสู่การเขียนมคอ.3 และ มคอ.4 อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในสาขาวิชานั้น ๆ โดยตรง

1.6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการจัดการความรู้ของผู้มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางไปใช้เพื่อจัดการความรู้ของบุคลากรในหน่วยงานได้

1.7 บุรณาการข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปสู่การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเอกและรายวิชาชีพครู โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 โดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาพิจารณาประยุกต์ข้อมูลตามความเหมาะสม รายวิชาเอกที่ควรนำมาพิจารณาเช่น บุคลิกภาพครูปฐมวัย สื่อและของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จิตวิทยาพัฒนาการเด็กปฐมวัย การจัดการชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย สัมมนาการศึกษาปฐมวัย เป็นต้น ส่วนรายวิชาชีพครูที่ควรนำมาพิจารณา เช่น ประสบการณ์วิชาชีพครู การสัมมนาและสร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู การจัดการชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

1.8 จัดอบรม/สัมมนาหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยที่พบ เช่น การพัฒนา บุคลิกภาพครูปฐมวัย ครูปฐมวัยกับการใช้ภาษาและการ

สื่อสาร การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดมุมเสรีสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดการชั้นเรียนระดับปฐมวัย การผลิตและการใช้สื่อสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นต้น

1.9 สอนเสริม ปี 5 โดยอภิปรายร่วมกันในประเด็นที่ยังต้องปรับปรุงเพื่อให้ปฏิบัติให้เหมาะสมมากขึ้นในช่วงวันที่นิตต้องกลับเข้ามาพบอาจารย์นิเทศก์/อาจารย์ ที่ปรึกษาที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษมณี บุญไชยแสน. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- กำไล ไชศรี. (2556). *การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูปฐมวัย อำเภอคำแพงแสน จังหวัดนครปฐม*. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>
- คณะกรรมการศูนย์ฝึกประสบการณ์และพัฒนาวิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2557). *คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประจำปีการศึกษา 2557*. มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์.
- ชำนาญ ทุมทุมมา. (2558). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เตือนใจ รักษาพงศ์. (2551). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิชาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธีระวัฒน์ เขียมแสง. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคามเขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ประทานพร สันติพจนนา. (2557). *การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย*. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>
- รัฐธนนันท์ วรลธิสิทธิ์. (2556). *การศึกษาปัญหาของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและวิธีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายประถม*. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สามารถขยายขอบเขตศึกษาการจัดการความรู้ในการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปยังกลุ่มสาขาวิชาอื่น ๆ หรือนิสิตฝึกงานภาคสนามภาควิชาหรือคณะอื่น ๆ ที่มีลักษณะของการออกไปนิเทศการปฏิบัติงานในพื้นที่จริง

- วิสิทธิ์ศักดิ์ ชัยเกิด. (2553). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านวิชาการของโรงเรียนบ้านพระบาทนาหงส์ จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2526). *หลักการนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- Sallis, E., & Jones, G. (2002). *Knowledge management in education: Enhancing learning & education*. London: Kogan page.